

**SAVONLINNAN KAUPUNKI
AGENDA 21 -TOIMIKUNTA**

SAVONLINNAN AGENDA 21

KESTÄVÄN KEHITYKSEN OHJELMA

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	3
2. OHJELMAN TAVOITE	4
3. AGENDA 21 –OHJELMAN LAADINNAN LÄHTÖKOHDAT	4
4. OSA-ALUEIDEN TAUSTAT JA LÄHTÖKOHDAT	5
4.1. Maankäyttö ja rakentaminen	5
4.2. Liikenne	5
4.3. Elinkeinot ja energia	6
4.4. Ympäristötietoisuus ja kasvatust	7
4.5. Sosiaalinen hyvinvointi ja terveys.....	8
4.6. Luonnon- ja ympäristönsuojelu sekä virkistyskäyttö	9
4.7. Maa- ja metsätalous, maatilamatkailu sekä kalastus	10
4.8. Matkailu-, kulttuuri- ja vapaa-ajantoiminnot	11
5. SAVONLINNAN AGENDA 21- TOIMINTAOHJELMAN TOTEUTTAMINEN	13
5.1. Vesi.....	13
5.1.1 Talousvesi	13
5.1.2. Vesien suojelu ja virkistyskäyttö	14
5.1.3. Vesistön kuormituksen vähentäminen.....	16
5.2. Kaupunkirakenne ja liikenne	17
5.3. Elinkeinoelämä, matkailu ja kulttuuri.....	21
5.4. Vuorovaikutus	24
5.4.1. Ympäristötietoisuus ja kasvatust.....	24
5.4.2. Avoimuus ja osallisuus.....	25
5.4.3. Luonnon- ja ympäristönsuojelu sekä virkistyskäyttö	26
5.4.4. Kaupunkikuva.....	27
6. SAVONLINNAN AGENDA 21 -OHJELMAN TOTEUTUMISEN SEURANNAN INDIKAATTORIT	28
7. SAVONLINNAN MAHDOLLISEN AGENDAFOORUMIN MALLIT.....	31
LIITE 1	33
LIITE 2	35

1. JOHDANTO

Ympäristöongelmien kehitys on alun perin luonut tarpeen kestävän kehityksen mukaisten toimenpiteiden saavuttamiseksi. Ympäristöongelmat ovat olleet alueellisesti rajautuneita ja usein päästöjen aiheuttamia. Niihin on puututtu suunnittelulla ja erilaisin tekniikoin. Ongelmien hoitoa varten on luotu sekä valtion että kuntien ympäristöhallinto.

Viime vuosikymmeninä ympäristöongelmat ovat muuttuneet maailmanlaajuisiksi. Päästöjen aiheuttamien seurausten rinnalle ovat tulleet maankäytön, kulutuksen ja tuotannon vaikutukset ilmastoon, luonnonvaroihin, luonnon tuottokykyyn ja luonnon monimuotoisuuteen. Kestävä kehitys on muodostunut paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti merkittäväksi tavoitteeksi.

Kestävän kehityksen edistäminen vaatii nykyisten toimintatapojen rinnalle uusia. Perinteinen ympäristönsuojelu on edelleen tärkeä paikallinen tehtävä ja kestävän kehityksen perusta. Ympäristöhallinto ei kuitenkaan kannata yksin vastuuta kestävästä kehityksestä, vaan kaikkien toimijoiden on tultava vastuunottajiksi. Siksi kestävä kehitys tarvitsee kunnallishallinnossa oman toimintaohjelmansa ja on ratkaisevan tärkeää, että kunnan luottamushenkilö- ja viranhaltijajohto on sitoutunut näiden arvojen toteuttamiseen.

Viranomaisten, elinkeinoelämän ja kansalaisten on kannettava oma vastuu kestävän kehityksen edistämisestä. Näiden kesken tarvitaan laajaa yhteistyötä. Paikallisten yhteisöjen ja kansalaisten toiminta on välttämätöntä kestävästä kehityksestä toteuttamiseksi. Yksityisellä sektorilla, metsätalous mukaan lukien, yritysten ympäristösertifiointien yleistymisen kautta sitoutumien kestävästä kehityksestä mukaiseen toimintamalliin toteutuu parhaiten. Maataloudessa EU:n ympäristötukien saamisen edellytyksenä on tilojen sitoutuminen tiettyihin ympäristösuojelunormeihin.

Kestävän kehityksen tavoitteena on tasa-arvoisen hyvinvointiyhteiskunnan luominen, sen moraalisen perustan kehittäminen sekä luonnon- ja rakennetun pääoman säilyttäminen myös tuleville sukupolville. Paikallisessa toiminnassa tämä merkitsee vakaata ja kestäviin taloudellisiin periaatteisiin perustuvaa kunnallistaloutta sekä kansalaisten hyvinvointia. Hyvinvointi merkitsee terveydenhoitoa ja koulutusta, työllisyyttä, sosiaalista tasa-arvoa sekä kulttuurista suvaitsevaisuutta ja monimuotoisuutta. Sosiaalisesti kestävä kehitys ja vakaa talousjärjestelmä ovat edellytyksenä ekologisesti kestävästä kehityksestä saavuttamiselle.

Jotta Savonlinnan Agenda 21 -toimintaohjelma toteutuu, tulee kaikkien tahojen omaksua kestävästä kehityksestä merkitys. Luottamushenkilöiden tulee poliittisissa päätöksissään huomioida ja säilyttää alueemme

vahvuudet. Vaikka Savonlinnan alueen vahvuus löytyneekin matkailusta, elinkeinoelämää on kehitettävä monipuolisesti uusien työpaikkojen luomiseksi ja muuttovirran pysäyttämiseksi. Elämisen mahdollisuudet on turvattava myös haja-asutusalueella, jossa kestävän kehityksen mukainen elämäntapa on helpommin omaksuttavissa.

Kestävän kehityksen mukaisen ajattelun ja luonnonvarojen säästävän elämäntavan omaksumien toteutuneen luontevammin seuraavalla sukupolvella, joten yksi toimintaohjelman keskeinen kohderyhmä on lasten ja nuorten asennekasvatus, jotta materiaalisen elintason ylläpitäminen tulisi mahdolliseksi kestävän kehityksen mukaisesti ja luonnonvarojen ylikuluttaminen alkaisi vähentyä.

Paikallisten yhteisöjen ja kansalaisten kannanotot Agendan eri vaiheissa ovat olleet vähäisiä. Myös nämä tahot olisi saatava mukaan ohjelmatyöhön ja sitä kautta myös sitoutumaan oman elinympäristönsä kestävän kehityksen mukaiseen toimintaan.

2. OHJELMAN TAVOITE

Savonlinnan Agenda 21- toimintaohjelman tavoitteena on toimenpideohjelman eri osa-alueiden esittämien toimenpiteiden käynnistäminen, niiden toteutusaikataulun ja kustannusten arviointi.

Alunperin toimenpideohjelmaan esitettyjä toimenpiteitä oli sata, joista tähän ohjelmaan on valmisteltu niiden pohjalta noin puolet.

3. AGENDA 21 –OHJELMAN LAADINNAN LÄHTÖKOHDAT

Savonlinnan Agenda –työ lähti alkuun valtuutettu Stephen Conditin valtuustoaloitteesta kaupunginvaltuustolle paikallisen Agenda 21 –foorumin perustamisesta. Valtuustoaloitteen pohjalta perustettiin valmisteleva työryhmä selvittämään asiaa. Kaupunginhallitus hyväksyi ympäristönsuojelulautakunnan lausunnon pohjalta esityksen ja asetti Agenda 21 –toimikunnan selvittämään ohjelman laatimista. Toimikunta nimesi seitsemän sektorikohtaista alatyöryhmää, jotka kokosivat oman sektorinsa keskeisimmät kysymykset. Näistä koottiin Agenda 21 –toimenpideohjelma, joka sisälsi sektoreittain tärkeimmät tavoitteet ja toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi. Alatyöryhmien raporttien yhteenvedon perusteella toimikunta valitsi Savonlinnan Agenda 21 –ohjelman painopistealueiksi kolme Savonlinnalle ominaista sektoria tavoitteineen ja toimenpiteineen. Painopistealueet ovat vesi, kaupunkirakenne ja liikenne sekä elinkeinoelämä, matkailu ja kulttuuri.

Painopistealueista tehtiin julkaisu, josta pyydettiin kannanottoja kansalaisilta.

Vuosina 1999 – 2000 toiminut Agenda 21-toimikunta laati Agenda 21 – ohjelmaluonnoksen, jonka kaupunginvaltuusto hyväksyi 5.3.2001 § 60 asettaessaan uuden toimikunnan. Hyväksytty ohjelma on ollut luettavissa myös internetin kautta kaupungin kotisivuilla.

Agenda –prosessi on jatkuva, niinpä jo kuluvan valtuustokauden aikana on tullut tarve päivittää hyväksytty ohjelma. Jatkossa Agenda 21 –prosessin yhdeksi tärkeimmistä tehtävistä nousee kansalaisten mukaan saaminen ja sitoutuminen Agenda –prosessiin, koska tähän saakka kuntalaisten osallistuminen ja kuntalaispalaute on ollut oletettua vähäisempää.

4. OSA-ALUEIDEN TAUSTAT JA LÄHTÖKOHDAT

4.1. Maankäyttö ja rakentaminen

Kaavoitus ja maankäytön suunnittelu ovat keskeisessä asemassa kestävän kehityksen yhdyskunnan rakentamisessa. Tiivis yhdyskuntarakenne ja eri toimintojen optimaalinen sijoitus toisiinsa nähden vähentää merkittävästi yhdyskunnan toteuttamis- ja käyttökustannuksia (mm. yhdyskuntatekniset verkostot, henkilö- ja tavaraliikenne). Eheä yhdyskuntarakenne on myös ekologisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä ja toimiva.

Maankäyttö- ja rakennuslain voimaantulon myötä kuntien itsenäisyys päätöksenteossa on lisääntynyt ja myös kuntalaisten osallistumismahdollisuudet elinympäristöään koskevaan suunnitteluun ja päätöksentekoon ovat lisääntyneet. Uusi laki selvittää osallistumisen pelisäännöt ja minimivaatimukset. Vuorovaikutteisen ja avoimen suunnittelutavan omaksuminen edellyttää vastuun ja vallan jakoa yhteistä ympäristöämme koskevassa suunnittelussa, joita laatiessaan kaupunki joutuu miettimään jo varhaisessa vaiheessa, miten ja missä laajuudessa osallistuminen järjestetään.

4.2. Liikenne

Savonlinnan liikennejärjestelyjen kehittämishanke on kokonaisuus, johon kuuluu Kyrönsalmen ylittävä toinen maantiesilta ja valtatie 14 siirtäminen pois keskustan kaduilta rinnakkaistielle keskustan pohjoisrannalle, rautatien siirto valtatie pohjoispuolelle, ratapihan ja aseman siirto Hevonpäänlahdelta Pääskylaan sekä syväväylän siirtäminen Kyrönsalmesta Laitaatsalmeen.

Liikennejärjestelyjen toteutuessa kaupungin liikenneuhkat vähenevät merkittävästi ja sen myötä autoliikenteen haitat Olavinkadun toiminnoille, ympäristölle ja ihmisille. Olavinkatua voidaan kehittää elävänä ja jalankulkuystävällisenä keskustatuna. Valtatien rakentaminen ja rautatien siirto antavat myös ydinkeskustan maankäytön kehittämislle ainutlaatuiset mahdollisuudet.

Liikennejärjestelyjen suunnitteluvalmius on kunnossa, mutta rakennustöiden aloittaminen edellyttää hankkeen rahoituksen saamista valtion budjetin. Savonlinnan tulevaisuuden kannalta ja myös kestävä kehityksen näkökulmasta on elintärkeää, että hanke käynnistyy pikaisesti ja valtatie liikennejärjestelyt ydinkeskustan osalta saatetaan viivytystä valmiiksi.

Savonlinnan yleisten toimintaedellytysten ja myös matkailun kannalta ehdottoman tärkeää ovat toimivat kaukoliikenneyhteydet, erityisesti pääkaupunkiseudulle. Sujuvat, määrällisesti riittävät ja aikatauluiltaan järkevät lento-, juna- ja linja-autovuorot mahdollistavat yritysten, matkailun ja muun toiminnan kannalta välttämättömän matkustamisen Savonlinnan ja muun Suomen välillä.

Rautatieliikenteen osalta on tärkeää Huutokoski - Savonlinna rataosuuden korjaaminen liikennöitävään kuntoon. Rataosa avaa yhteyden Kaakkois-Suomesta ja Pietarin suunnasta maan keski- ja länsiosiin sekä Pohjanlehden satamiin. Rata on tärkeä maakunnan sekä myös naapurimaakuntien puunjalostusteollisuudelle sekä raaka-aine- ja tuotekuljetuksille. Rataosa on Itä-Savon alueen yritystoiminnan kannalta tärkeä kilpailutekijä. Radan perusparantaminen mahdollistaa matkailun kannalta tärkeän henkilöliikenteen palauttamisen Savonlinnan ja Pieksämäen välille.

Liikenneverkon kattavuus ja sen ylläpito ovat alueen kehityksen kannalta tärkeitä. Liikennetarvetta voidaan vähentää tehokkaimmin sijoittamalla asuminen, työpaikat ja palvelut toisiinsa nähden siten, ettei päivittäistä liikkumistarvetta tarpeettomasti syntyisi. Kestävä kehityksen kannalta olennaista on, millä kulkuneuvolla esim. työmatkat tehdään. Ihannetapaus olisi, että valtaosa alle 5 km:n matkoista tehtäisiin jalan tai pyörällä ja muut matkat yleisillä kulkuneuvoilla. Julkisilla kulkuneuvoilla tapahtuvan työmatka- ja asiointiliikenteen turvaaminen on tärkeää. Kevyen liikenteen väylien rakentaminen tukee omaehtoista työmatka- ja vapaa-ajan liikuntaa.

4.3. Elinkeinot ja energia

Kuntien eräs tärkeä tehtävä on tukea ja kehittää alueensa elinkeinoelämää ja yritystoimintaa. Usein ympäristöyhteistyö on

lähinnä lakisääteisten lupa-asioiden hoitamista sekä valvontaa, mutta kunnan rooli voisi myös painottua enemmän neuvontaan ja suunnitteluapuun.

Palveluiden siirtäminen kaupungin keskusta-alueen ulkopuolelle ostoskeskuksiin ja automarketteihin lisää liikkumisen tarvetta ja energiankulutusta, heikentää lähipalvelujen elinmahdollisuuksia ja edistää asuinympäristöjen pirstoutumista. Kauppapalvelujen turvaaminen kaikilla asuntoalueilla vähentää oman auton käyttötarvetta.

Järvi-Suomen Energia Oy:n vastavalmistunut voimalaitos vähentää edelleen öljyn osuutta kaukolämmön piirissä olevien kiinteistöjen energiatuotannossa. Voimalaitos mahdollistaa puulla tuotetun energian huomattavan lisäämisen.

Tiedon popularisointi on yksi keino vaikuttaa ihmisten kulutuskäyttäytymiseen myös energia-asioissa. Toinen on tieto-taito, asenteet ja elintavat. Kun kiinteistöissä säästetään energiaa, on avainasemassa myös energian- ja veden kulutuksen mittaaminen kiinteistö- tai asuntokohtaisesti. Siksi tällaisten toimintamallien kehittäminen ja käyttöönotto pitäisi olla vakiintunut osa kaupungin toimintaa.

4.4. Ympäristötietoisuus ja -kasvatus

Kestävän kehityksen periaatteita on seudullamme toteutettu jo pidemmän aikaa kuitenkin ilman, että sitä olisi näin nimetty. Kestävästä kehityksestä tulee muodostua elämäntapa, jonka mukaan kaikki yhteiskunnan jäsenet toimivat. Kestävän kehityksen jatkuvuus turvataan siten, että pienetkin toimintatapojen osat kyetään liittämään toimivaan kokonaisuuteen. Ympäristöongelmat olisi nähtävä yhteiskunnallisessa päätöksenteossa yhtä tärkeinä kuin muutkin ongelmat. Tämä edellyttää yksimielisyyttä kestävän kehityksen määritelmän sisällöstä.

Ympäristötietoisuuden ja -kasvatuksen edistämässä koulu ja päiväkotit ovat avainasemassa. Esi- ja perusopetuksen tavoitteena on aloittaa ympäristötietoisten, kestävään elämäntapaan sitoutuneiden kansalaisten kasvatus. Koulun ja päiväkodin tulee opettaa mm. tulevaisuusajattelua ja tulevaisuuden rakentamista ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestäville ratkaisuille.

Koulu ja päiväkotit tukevat kotien kasvatustehtävää ja vastaavat oppilaan kasvatuksesta ja opetuksesta yhteisönsä jäsenenä. Päiväkodeissa alkanut ympäristökasvatus jatkuu peruskouluissa ja siitä edelleen lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa.

Aikuisväestölle osallisuus esim. ekotiimeissä voisi olla keino asioiden eteenpäinviemisessä.

Paitsi että kestävän kehityksen periaatteen mukaan pyritään turvaamaan ekologinen kestävyys ja ympäristön hyvinvointi, niin siinä otetaan kantaa myös sosiaalisen ja taloudellisen kehityksen kestävyteen.

Opetussuunnitelman perusteissa on erikseen mainittu kasvatus- ja opetustyön keskeisiä painopistealueita, joiden tavoitteet ja sisällöt sisältyvät useisiin oppiaineisiin. Ne ovat kasvatusta ja opetusta eheyttäviä ainekokonaisuuksia.

Yksi näistä kokonaisuuksista on ”vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä kehityksestä”.

Sitä toteutetaan eri oppiaineissa niille luonteenomaisista näkökulmista oppilaan kehitysvaiheen edellyttämällä tavalla. Päämääränä on lisätä oppilaan valmiuksia ja motivaatiota toimia ympäristön ja ihmisen hyvinvoinnin puolesta.

Aihekokonaisuuden keskeiset sisällöt ovat

- ekologisesti, taloudellisesti, kulttuurisesti ja sosiaalisesti kestävä kehitys omassa koulussa ja elinympäristössä
- yksilön ja yhteisön vastuu elinympäristön tilasta ja ihmisten hyvinvoinnista
- ympäristöarvot ja kestävä elämäntapa
- tuotteen elinkaariajattelu: ekotehokkuus tuotannossa ja yhteiskunnassa sekä arjen toimintavoissa
- kuluttajan vaikuttamiskeinot: oman talouden hallinta ja kulutuskäyttäytyminen
- toivottava tulevaisuus ja sen edellyttämät valinnat ja toiminta.

Ympäristötietoisuuden ja –kasvatuksen keskeisenä tavoitteena on kansalaisdemokratian lisääminen.

4.5. Sosiaalinen hyvinvointi ja terveys

Ihmisen terveys ja ympäristön terveellisyys ovat molemmat osia kestävässä kehityksessä, jonka tulisi turvata ihmisille yhdenvertaiset mahdollisuudet sekä oman hyvinvointinsa luomiseen että muiden perusoikeuksien toteutumiseen. Niin sosiaalisen hyvinvoinnin, kuin paikallisagendatyönkin kannalta keskeistä on osallistuminen. Vasta, kun kaikilla siihen halukkailla kuntalaisilla on ollut mahdollisuus olla mukana toiminnan suunnittelussa, heidän voi olettaa sitoutuvan asioihin.

Myös avoimen keskustelun aikaansaamiseen tarvitaan tilaisuuksia ja niiden mukanaan tuomaa kokemusta. Ongelmien ratkaisemisessa asukkaiden ”arkitiedolla ja taidolla” on yhtä suuri merkitys kuin ns.

asiantuntijoidenkin tiedoilla ja taidoilla. Myös tunne oman elämän hallinnasta lisääntyy, kun asioihin voidaan suoraan vaikuttaa. Kestävä kehitys ei siis ole pelkkiä mitattavissa olevia terveyteen tai ekologiaan liittyviä vaikutuksia, vaan myös elämänlaatua ja sosiaalista kestävyyttä.

Tärkeimpiä väestön terveyteen vaikuttavia tekijöitä perinnöllisyyden lisäksi ovat elintavat, ravinto ja ympäristön laatu. Esim. huonot ruokatottumukset aiheuttavat väestössä sairauksia ja ennenaikaisia kuolemia.

Yleistavoitteena on hyvinvoiva ja terve, terveellisessä ja turvallisessa asunnossa ja ympäristössä asuva savonlinnalainen, joka nauttii virikkeellisestä elämästä, terveellisestä ravinnosta ja puhtaasta vedestä.

4.6. Luonnon- ja ympäristönsuojelu sekä virkistyskäyttö

Suomen Natura 2000-verkoston sisältyy useita alueita Savonlinnasta. Esitetyt Natura-kohteet käsittävät Savonlinnan kokonaispinta-alasta yhteensä 34 % ja maa-pinta-alasta 16 %.

Osa Natura 2000-verkoston ehdotettavista alueista on jo suojeltu eli muodostettu kansallispuistoiksi tai luonnonsuojelualueiksi, tai ne kuuluvat valtioneuvoston periaatepäätösten mukaisiin suojeluohjelmiin.

Savonlinnan kaupungin alueelle sijoittuvat joko kokonaan tai osittain seuraavat Natura 2000- kohteet:

	Savonlinnan osuus (ha)	
	Maa	Vesi
Linnansaari	850	4600
Pihlajavesi	10290	22530
Joutenvesi	680	1950
Haapalahti	26	28
Pyörissalo	120	1
Hevonniemi	1280	4290
Yht:	13250	33501

Savonlinnan alueella Natura 2000- verkoston esitettävistä alueista 65 % kokonaisalasta ja 58 % maapinta-alasta on uusia, suojelemattomia tai suojeluohjelmiin sisällyttömiä alueita.

Savonlinnassa luonnonsuojelulain nojalla rauhoitetuista alueista merkittävin on Linnansaaren kansallispuisto, josta suurin osa kuuluu Rantasalmen

kuntaan ja osa myös Kangaslammen kuntaan. Pyörissalon soidensuojelualue kaupungin itälaidalla on melko harvinainen, rehevä lettosuo. Kasinonsaaret (Hirsipuunsaari, Sireenisaari, Myhkyrä ja joukko pieniä luotoja) keskustaajamassa on rauhoitettu ennen muuta maisemallisten arvojensa vuoksi ja Suur-Simunan lehdot lehtokasvillisuutensa vuoksi. Näiden neljän luonnonsuojelualueen pinta-ala on yhteensä 650 ha. Rantojensuojeluohjelmaan kuuluvia alueita on Joutenvedellä ja Pihlajavedellä.

Savonlinnassa tarvitaan sekä lähellä asuinpaikkaa sijaitsevia, päivittäisessä käytössä olevia suppeita virkistysalueita, että laajoja, monipuoliseen ja pitempikestoiseen luonnossa liikkumiseen sopivia alueita. Savonlinnan runsas vesiluonto, kaupungin pinta-alasta noin 40 % on vettä, tarjoaa hienot virkistysmahdollisuudet sekä paikkakuntalaisille että vierailijoille. Savonlinnalaiset ovatkin aina liikkuneet ahkerasti vesillä paitsi ammatti- ja asiointimatkoilla myös virkistäytymässä retkillä, kalassa ja uimassa sekä saarissa marjastamassa ja sienessä. Vilkas luonnossa ja vesillä liikkuminen on myös lisännyt saarien ja rantojen roskaantumista. Ihmisiä ohjataan liikkumaan alueilla siten, ettei siitä ole haittaa luonnolle ja alueen suojelutavoitteille. Tähän pyritään pääsemään ensisijaisesti tiedottamisen ja ohjauksen keinoin ja vain tarvittaessa asetetaan rajoituksia moottoriajoneuvojen maastossa ajolle tai veneilylle saimaannorpan kannalta tärkeillä vesialueilla.

4.7. Maa- ja metsätalous, maatilamatkailu sekä kalastus

Savonlinnassa on maataloutta harjoittavia aktiivituloja 195 kappaletta. Kokonaisviljelyalaa, joka käsittää sekä oman, että vuokratun peltoalan, on noin 4.500 hehtaaria. Alue on pientilavaltaista ja tuotantosunnittain tilat jakaantuvat seuraavasti: kasvinviljelytilat 32%, maitotilat 38%, muut karjatilat 16% ja muut tilat 14%. Ympäristötuki on merkittävä maatalouden tuotantosunnin ohjaaja. Tiloista ympäristötukeen sitoutuneita on 95% (vuonna 2000 86 %).

Savonlinnassa yksityisten, yritysten ja yhteisöjen omistama metsäpinta-ala on noin 60.000 hehtaaria, josta yksityisten osuus on noin 50.000 hehtaaria. Metsätaloussuunnitelmien kattavuus on noin 80 - 90% kokonaisalasta. Vuosittaiset hakkuut ovat noin 300.000 kuutiometriä ja ne tehdään kestävien hakkuusuunnitelmien mukaisesti. Esim. Pihlajavedellä on laajoja alueita Metsähallituksen hoito- ja käyttösuunnitelman alaista metsää.

Elinkeinokalastus on Savonlinnassa pienimuotoista ja painottunut kesäkauteen. Kalastus on myös yksipuolista ja keskittynyt muikkuun. Savonlinnassa ei harjoiteta ammattimaista kalankasvatusta, joten vesistökuormitusta ei siltä osin synny. Yleisesti ottaen ammattikalastuksen sekä eri suojelutarpeiden osalta ei ole ristiriitaa. Vesistökohteilla on omat hoito- ja käyttösuunnitelmansa, joista kalastusalueet ja kalastuskunnat huolehtivat. Kaavoituksessa on huomioitu esim. perinteiset apajapaikat. Suurimpana ongelmana onkin paikallisen järvikalan nykyistä parempi hyödyntäminen ja sen jatkojalostus.

Savonlinnan vesistöt ovat hyvälaatuisia. Life -vesistötutkimuksessa todettiin Pihlajaveden säilyneen lähes luonnontilaisena. Osakaskunnilla on vesialueen omistajina merkittävä rooli kalatalouden kehittämisessä. Hajanaisen lupajärjestelmän yhdenmukaistamista tulisi jatkaa. Tämä edistäisi merkittävästi virkistyskalastusta.

Maatilamatkailu on Savonlinnassa merkittävä ja edelleen kasvava maatilojen sivu- ja liitännäiselinkeino. Maatilamatkailussa tulee huomioida koko maakunnan tavoitteleva imago kestävän kehityksen mallialueena. Tulevaisuudessa myös maatilamatkailijoiden laatu- ja ympäristötietoisuus tulevat lisääntymään. Maatilamatkailulla on tärkeä merkitys perinteisen maalaismaiseman säilyttäjänä. Kulttuurimaisemaan sopimattomia uudisrakennuksia ja muita rakennelmia tulee välttää. Tarkoituksenmukaista on hyödyntää jo olemassa oleva vanha rakennuskanta toimiviksi matkailutiloiksi. Luonnonsuojelukohteiden ja maatilamatkailun synergiaedut tulee selvittää.

4.8. Matkailu-, kulttuuri- ja vapaa-ajantoiminnot

Savonlinnan kulttuurielämällä on vahva historia ja perinne. Kulttuurisia lähtökohtia Savonlinnassa ovat kaupungin järjestämät kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut; kaupunkilaisten omaehtoinen toiminta; savonlinnalainen identiteetti ja paikalliskulttuuri sekä kaupungin henkinen ilmapiiri ja savonlinnalaisien elämäntavat. Oopperajuhlat ovat kaupungin vanhimpia ja tunnetuimpia taidetapahtumia, mutta uusia on viime aikoina syntynyt lisää. Esim. syksyiset juhaviikot, johon liittyy näyttelyitä, musiikkia ja teatteria sekä uusimpana Savonlinnan balettijuhlat. Savonlinnasalin valmistuminen on tuonut kaupunkilaisille sekä ympäristön asukkaille mahdollisuuden osallistua erilaisiin konsertteihin tai muihin taidetapahtumiin. Myös muu toiminta kulttuuriharrastusten piirissä on monimuotoista ja vilkasta.

Paikkakuntalaisille suunnatuista kulttuuripalveluista ehkä suurimman yleisön saavuttaa kirjasto, joka on kaupunkilaisten aktiivisessa käytössä. Pääkirjaston lisäksi kaupunkialueella toimii Kellarpellon ja Nojanmaan sivukirjastot, haja-asutusalueille kirjastopalveluja tarjoaa kirjastoauto. Kirjastoissa järjestetään myös erilaisia teemaviikkoja kuten erilaisten harrastusten tai palvelujen esittelyä. Kirjasto tarjoaa myös neuvonta- ja tietopalveluita sekä esim. internetin käyttömahdollisuuden.

Musiikkiopisto järjestää paitsi opetusta myös korkeatasoisia konsertteja. Säaminginkadulla toimii Musiikkikirjasto. Linnalan kansalaisopisto tarjoaa monipuolisesti opetusta ja harrastusmahdollisuuksia kaupungin asukkaille.

Savonlinnan luonto tarjoaa hyvät ulkoilumahdollisuudet kesäisin lenkki- ja kuntopolkuverkostoin ja talvisin hoidettuine ja osin valaistuin hiihtoladuineen ja laskettelurinteineen Ruunavuorella.

Tanhuvaaran Urheiluopistosta löytyy monipuolisia kuntoilu- ja ulkoilumahdollisuuksia sekä ohjausta erilaisten liikuntamuotojen pariin.

Urheiluopisto antaa myös alan koulutusta.

5. SAVONLINNAN AGENDA 21- TOIMINTAOHJELMAN TOTEUTTAMINEN

5.1. Vesi

5.1.1 Talousvesi

1. Turvataan raakaveden laatu suojelemalla tärkeitä pohjavesialueita kuten Lähteelä, Povenkankaat ja Kongonsaari sekä huolehtimalla Haapavedestä saatavan käyttöveden hyvästä laadusta. Pohjaveden suojelusuunnitelman laatiminen.

Rakennetaan kunnallinen vesijohtoverkosto Itä-Savon alueellisen vesihuollon yleissuunnitelman mukaisesti ja tuetaan vesiosuuskuntien perustamista kyläkeskuksiin.

Tutkitaan vedenhankintamahdollisuuksia myös yhteistyössä naapurikuntien kanssa.

Vastuutaho: Savonlinnan Vesi

Yhteistyötaho:

Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:

- Aikataulu/kustannukset:

2. Varmistetaan jatkossakin vesi- ja viemärlaitoksen paras käyttökelpoinen tekninen taso. Korostetaan kiinteistöjen omistajille vesi- ja viemäriputkien kunnossapidon tärkeyttä.

Vastuutaho: Savonlinnan Vesi

Yhteistyötaho:

Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:

- Aikataulu/kustannukset:

3. Tiedotetaan haja-asutusalueen asukkaille juomavesikaivojen ympäristön suojelun tärkeydestä ja keinoista sen toteuttamiseksi.

Pyritään lisäämään haja-asutusalueella yksittäisten talouksien kaivoveden laadunvalvontaa, etenkin elintarvikkeita tuottavilla tiloilla sekä raskaana olevien naisten talousvesikaivojen terveydellisen laadun osalta.

Vastuutaho: Ympäristöterveydenhuolto

Yhteistyötaho:

Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:

- Aikataulu/kustannukset:

5.1.2. Vesien suojelu ja virkistyskäyttö

4. Pyritään vaalimaan luonnonympäristöä, säilyttämään luonnon monimuotoisuus sekä turvaamaan suojeluarvot. Hyödynnetään suunnitellusti vesistöjen arvoa virkistyskäytössä ja matkailussa vesistöjen luonnonarvoja vaarantamatta.

Vastuutaho: Tekninen virasto

Yhteistyötaho:

Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:

- Aikataulu/kustannukset:

5. Vähennetään vesistöjen hajakuormitusta rakentamalla kunnallinen viemäriverkosto Itä-Savon alueellisen yleissuunnitelman mukaisesti sekä viemäriverkoston ulkopuolella sijaitseville kiinteistöille asianmukaiset

jätevesien käsittelyjärjestelmät mukaan lukien vanhat kiinteistöt Savonlinnan kaupungin ympäristönsuojelumääräysten mukaisesti.

Itä-Savon alueellisen vesihuoltosuunnitelman periaatteisiin kuuluu myös olennaisena osana puhdistamojen keskittäminen, jotta puhdistustehot saataisiin paremmiksi.

Vastuutaho: Savonlinnan Vesi

Yhteistyötaho:

Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:

- Aikataulu/kustannukset:

6. Tarkkaillaan uimarantojen veden laatua ja parannetaan uimarantojen varustusta, siisteyttä ja turvallisuutta. Myös haja-asutusalueen uimarannat ja uimapaikat merkitään kaupungin virkistysaluekarttaan.

Vastuutaho: Ympäristöterveydenhuolto

Yhteistyötaho:

Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:

- Aikataulu/kustannukset:

7. Siirretään mattojenpesupaikat vedestä maalle ja liitetään ne viemäriverkkoon.

Vastuutaho: Tekninen virasto

Yhteistyötaho:

Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:

- Aikataulu/kustannukset:

8. Osallistutaan rakennetun retkisatamaverkoston ylläpitoon ja mahdollisesti sen täydentämiseen.

Saimaannorpan tai muun luonnonsuojelun kannalta tärkeällä alueella veneilylle ja moottoriajoneuvojen käytölle haetaan tarvittaessa rajoituksia.

Varaudutaan vesiliikenteen vesistölle aiheuttamiin vahinkoihin riittävällä ja asianmukaisella torjuntakalustolla.

Vastuutaho: Ympäristönsuojelu
Yhteistyötaho:
Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:
- Aikataulu/kustannukset:

9. Keskitetään kiinteistöjen jätehuoltopalvelut mannerrannoille ja muille helposti huollettaville alueille ja valistetaan retkeilijöitä tuomaan itse jätteensä pois. Palveluja järjestettäessä kuten myös rantautumispaikkoja, veneluiskia ja paikoitusalueita rakennettaessa otetaan huomioon vapaa-ajankalastus ja kalastusmatkailu.

Otetaan vesistöarakentamisen suunnittelussa huomioon eri kalalajien tärkeät kutualueet ja apajapaikat.

Vastuutaho: Ympäristönsuojelu
Yhteistyötaho:
Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:
- Aikataulu/kustannukset:

10. Toimitaan aktiivisesti Olavinlinnan ja Savonlinnan saariston liittämiseksi UNESCO:n maailmanperintöluetteloon.

Kaupunkipuistohankkeen edellytysten aktiivinen selvittäminen.

Vastuutaho: Kaavoitusyksikkö
Yhteistyötaho:
Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:
- Aikataulu/kustannukset:

5.1.3. Vesistön kuormituksen vähentäminen

11. Vähennetään yhteistyössä metsäkeskuksen ja maataloustuottajajärjestöjen kanssa maa- ja metsätaloudesta peräisin olevaa hajakuormitusta (lannoitteet, torjunta-aineet) mm seuraavilla keinoilla: Turvataan humuskerroksen säilyminen metsissä, tehdään ojitukset kunnostusojituksina, rakennetaan ojitusten yhteyteen saostusaltaat ennen ojien vesistöön laskua. Erityistä huomiota kiinnitetään saaristo- ja ranta-alueiden metsien käsittelyyn. Eläinsuojien osalta kuormitusta voidaan vähentää myös asianmukaisilla ympäristölupamääräyksillä.

Vastuutaho: Maanomistajat/ympäristönsuojelu

Yhteistyötaho: Etelä-Savon Metsäkeskus

Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:

- Aikataulu/kustannukset:

12. Viljelyalueille, joilla on vesistöön laskevia valtaojia tai tulvivia rantapeltoja, hyödynnetään erityisympäristötukijärjestelmää muodostamalla sopimuksia laskeutusaltaista ja kosteikoista. Vesiensuojelua edistetään myös tilalle tehdyillä ympäristönhoito-ohjelmilla, lannan asianmukaisella varastoinnilla ja käytöllä sekä perustamalla vesistöihin rajoituville pelloille suojakaistoja ja pientareita. Torjunta-aineita käytetään vain luvanvaraisesti testatulla laitteistolla. Torjunta-aineiden käytöstä järjestetään koulutusta.

Vastuutaho: Maanomistajat/TE-keskus

Yhteistyötaho: Kuntayhtymä

Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:

- Aikataulu/kustannukset:

5.2. Kaupunkirakenne ja liikenne

13. Vaikutetaan kaikin tavoin ja kaikilla tahoilla siihen, että keskustan liikennejärjestelyjen toteutuminen käynnistyy.

Vastuutaho: Kaupunginhallitus

Yhteistyötaho:

Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:

- Aikataulu/kustannukset:

14. Tiivistetään ja eheytetään yhdyskuntarakennetta ja hyödynnetään olemassa oleva infrastruktuuri (kadut, vesi- ja viemäriverkosto, muut verkostot ja johdot). Kerrostalotuotanto sijoitetaan ydinkeskustaan. Palvelut sijoitetaan lähelle ihmisiä. Hypermarketteja ei sallita rakennettavaksi ydinkeskustan ulkopuolelle. Keskustan liikennejärjestelyt toteutetaan.

Vastuutaho: Kaavoitusyksikkö

Yhteistyötaho:

Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:

- Aikataulu/kustannukset:

15. Turvataan keskustan tärkeimpien virkistysalueiden; Sulosaari ja Verkkosaari, kaupungin eteläpuoliset saaret, Talvisalo ja Kyrönniemi, säilyminen virkistyskäytössä. Keskustan lähialueilla sijaitsevia metsiä hoidetaan puistometsinä, joiden hoidossa pääpaino on virkistyskäyttö- ja maisema-arvojen sekä luonnon monimuotoisuuden säilymisellä. Laaditaan kaupungin puistoille käyttö- ja hoitosuunnitelmat, joissa jätetään myös ekologisesti tärkeitä luonnontilaisia alueita.

Vastuutaho: Maankäyttö

Yhteistyötaho:

Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:

- Aikataulu/kustannukset:

16. Luonnonarvojen, virkistyskäytön ja kauniin maiseman puolesta arvokkaita alueita sekä luonnonmuistomerkeiksi sopivia kohteita tai alueita, joilla on kiinteitä muinaismuistoja, säilytetään kaavallisoin keinoin ja/tai haetaan niille luonnonsuojelulain mukainen rauhoitus. Ensisijaisesti turvataan eri suojeluohjelmiin kuuluvat kohteet ja uhanalaisten lajien biotoopit. Rakentamispaineet ovat niille suuri uhka erityisesti lähellä keskustaajamaa.

Vastuutaho: Kaavoitusyksikkö

Yhteistyötaho:

Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:

- Aikataulu/kustannukset:

17. Toteutetaan ydinkeskustan ranta-alueelle yhtenäinen puistokäytävä/rantaraitti, jolla virkistäytyminen ja ulkoilu voi tapahtua vesistön

äärellä erillään autoliikenteestä ym. häiriötekijöistä. Ydinkeskustan pohjoisrannalle reitti syntyy valtatie rakentamisen myötä ja vaatii yhteyden rakentamista Kyrönsalmen maantiesillan kohdalla valtatie 14 alitse Ruislahdessa.

Etelä-rannalla reitin edellyttämä Torisillan rakentaminen Haapasalmen yli on toteutunut kesällä 2003.

Vastuutaho: Tekninen virasto

Yhteistyötaho:

Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:

- Aikataulu/kustannukset:

18. Sallitaan uudisrakentaminen kyläkeskuksiin ja tuetaan muutenkin haja-asutusalueen yritystoiminnan (mm. maatilamatkailun) ja palvelujen (yksityiset, julkiset, liikennepalvelut ym.) kehittämistä sekä parannetaan mahdollisuuksia etätyön tekemiseen.

Vastuutaho: Kaavoitusyksikkö

Yhteistyötaho:

Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:

- Aikataulu/kustannukset:

19. Vaikutetaan kaikin tavoin ja kaikilla tahoilla siihen, että Savonlinnan ja muun Suomen välillä säilytetään ja edelleen kehitetään sujuvia, määrällisesti riittäviä ja aikataulullisesti tarkoituksenmukaisia lento-, juna-, ja linja-autovuoroja.

Vastuutaho: Kaupunginhallitus

Yhteistyötaho:

Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:

- Aikataulu/kustannukset:

20. Kiirehditään Huutokoski - Savonlinna rataosuuden kunnostamista raskaalle tavaraliikenteelle ja myös henkilöliikenteelle liikennöitävään kuntoon.

Vastuutaho: Kaupunginhallitus

Yhteistyötaho:

Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:

- Aikataulu/kustannukset:

21. Lisätään liikenteen eri osapuolet huomioivaa liikennekäyttämisen ja ympäristöä säästävän ja taloudellisen ajotavan opetusta.

Vastuutaho: Eri hallintokunnat

Yhteistyötaho: Autokoulut

Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:

- Aikataulu/kustannukset:

22. Kehitetään joukkoliikennettä ja kevyen liikenteen verkostoa sekä kannustetaan joukkoliikenteen käyttöön, jotta ne voivat olla todellinen vaihtoehto erityisesti työmatkaliikenteessä. Polkupyörille järjestetään turvallisia pyörätelinetoimia eri puolilla kaupunkia ja pyörien vuokrausmahdollisuus pyritään saamaan aikaan etenkin kesäaikaisella matkailukaudella.

Vastuutaho: Tekninen virasto

Yhteistyötaho:

Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:

- Aikataulu/kustannukset:

23. Parannetaan liikenteen sujuvuutta ja taloudellisuutta esim. vähentämällä tarvetta yksityisautoiluun (erityisesti ydinkeskustassa), vältetään ruuhkahuippuja

Liukuvan työajan avulla sekä saneerataan ja jäsennödään liikenneverkkoa, lisätään kimpakkyytien käyttöä ja parannetaan liikennevalojen toimivuutta.

Vastuutaho: Kunn.tekn.suunnittelu

Yhteistyötaho:

Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:

- Aikataulu/kustannukset:

24. Liikennekäyttäytymistä voidaan tehostaa myös nopeusrajoituksilla ja hidasteiden rakentamisella. Liikenteen saasteita voidaan vähentää käyttämällä mahdollisimman saasteettomia ajoneuvoja ja polttoainetta.

Vastuutaho: Kunn.tekn.suunnittelu

Yhteistyötaho:

Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:

- Aikataulu/kustannukset:

5.3. Elinkeinoelämä, matkailu ja kulttuuri

25. Käynnistetään savonlinalaisuutta korostava markkinointikampanja. Kampanjan tavoitteena on saada kaupunkilaiset ostamaan enemmän oman talousalueen tuotteita ja käyttämään oman talousalueen palveluja, jotta nykyistä suurempi osa kulutukseen käytetyistä markoista jää hyödyttämään oman talousalueen kehittämistä.

Vastuutaho: Kuntayhtymä

Yhteistyötaho:

Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:

- Aikataulu/kustannukset:

26. Tuetaan ja edelleen kehitetään kestävän kehityksen mukaista uutta yritystoimintaa sekä edistetään yritysten välistä yhteistyötä ja verkostoitumista (esim. suoramyynnin järjestämisessä, työntekijöiden ympäristökoulutuksessa). Kannustetaan yrityksiä hankkimaan tuotannolleen ympäristösertifikaatti. Aktivoidaan pk- sektorin yrityksiä yhteisten ympäristöohjelmien laatimiseen. Perustetaan ympäristöpalkinto aktivoimaan yrityksiä lisäämään ympäristöosaamistaan ja ekologista kilpailukykyään. Lisäksi panostetaan yritysten ympäristökysymyksiin ja henkilökunnan koulutukseen ympäristöosaamisessa. Ympäristöasioiden tiedottamista tehostetaan viranomaisilta yrityksiin, yritysten kesken sekä yritysten sisällä.

Vastuutaho: Kuntayhtymä

Yhteistyötaho:

Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:

- Aikataulu/kustannukset:

27. Kehitetään alkutuotantoa, luomuviljelyä ja omalla alueella tapahtuvaa jatkojalostusta sekä lisätään omien tuotteiden käyttöä kouluissa, suuratalouksissa ja päivittäistavaramyymälöissä.

Kohotetaan tuotteiden laatua ja hygieniaa kehittämällä oma- ja viranomaisvalvontaa elintarvikeketjun eri vaiheissa. Kehitetään ohjauksen ja teemaviikkojen avulla luonnonantimien hyväksikäyttöä ja terveellisiä ruokatottumuksia.

Vastuutaho: Kuntayhtymä

Yhteistyötaho:

Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:

- Aikataulu/kustannukset:

28. Saatetaan kuntoon kalasatama- ja kylmäketjuverkosto kotimaisen kalan kulutuksen ja jatkojalostuksen edistämiseksi. Pyyntilupajärjestelmä pyritään saamaan yhdenmukaiseksi.

Vastuutaho: Kuntayhtymä

Yhteistyötaho:

Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:

- Aikataulu/kustannukset:

29. Edistetään neuvonnan ja koulutuksen avulla viljelijöiden sitoutumista ympäristötukijärjestelmiin sekä siirtymistä luonnonmukaiseen tuotantoon.

Vastuutaho: Te-keskus

Yhteistyötaho: Kuntayhtymä

Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:

- Aikataulu/kustannukset:

30. Kiinnitetään matkailuyrittäjien ympäristökoulutuksessa huomio etenkin luontomatkailuun. Korostetaan maatilamatkailun kehittämisessä ympäristövastuullisuutta

Vastuutaho: Kuntayhtymä

Yhteistyötaho:

Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:

- Aikataulu/kustannukset:

31. Vältetään olemassa olevaan vanhaan rakennuskantaan ja maisemaan sopeutumaton rakentamista sekä korostetaan kulttuuriperinnön, rakennetun ympäristön, perinnemaiseman ja luonnon säilyttämistä ja vaalimista.

Vastuutaho: Tekninen virasto

Yhteistyötaho:

Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:

- Aikataulu/kustannukset:

32. Toteutetaan ulkoilu- ja virkistysreitistö yhteistyössä alalla toimivien yrittäjien, seurojen, eri viranomaisten, naapurikuntien ja maanomistajien kanssa. Reiteille tehdään riittävät ympäristöselvitykset. Kehitetään viitoitusta, opastusta yms. informaatiota.

Toteutetaan luonnonvarojen käyttö kuten metsänhoito ja maa-ainesten otto vaarantamatta muuta luontoa ja maisemakuvaa. Metsiä hoidetaan monikäyttöperiaatteella, jossa otetaan huomioon erilaiset luonnonarvot sekä virkistys

käytön näkökohdat kuten ulkoilu, marjastus ja sienestys.

Erityistä huomiota kiinnitetään saaristo- ja ranta-alueiden metsien käsittelyyn

Vastuutaho: Kuntayhtymä

Yhteistyötaho:

Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:

- Aikataulu/kustannukset:

33. Varmistetaan riittävän monipuolinen kulttuuritarjonta (kaupungin omat kulttuuripalvelut sekä erilaiset kulttuurin harrastusmahdollisuudet).

Varmistetaan, että kirjastopalvelujen tarjonta pysyy laaja-alaisena ja turvataan, että kirjastopalvelut ovat kaikkien asukkaiden käytettävissä tasapuolisesti.

Suosittelaa pääkirjaston siirtämistä sellaiseen paikkaan, jossa se olisi paremmin saavutettavissa.

Vastuutaho: Kulttuuritoimi

Yhteistyötaho:

Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:

- Aikataulu/kustannukset:

5.4. Vuorovaikutus

5.4.1. Ympäristötietoisuus ja kasvatusta

34. Lisätään koulujen ja päiväkotien välistä ympäristökasvatussuunnittelua ja laaditaan mahdollisesti koko kaupungin kattava ympäristökasvatussuunnitelma. Lapsiin ja nuoriin kohdistuvassa asennekasvatustyössä merkittäviä yhteistyökumppaneita ovat sivistys- ja sosiaalitoimet sekä mahdollisuuksien mukaan Joensuun yliopiston Opettajankoulutuslaitos.

Opetushallitus on käynnistänyt uusien opetussuunnitelmien laadintaprosessin kunnissa.

Tämä prosessi on vielä kesken kevään 2004 alussa. Uudet koulukohtaiset suunnitelmat otetaan käyttöön peruskouluissa (luokat 1-9) vuoden 2004 syksyllä. Lukioissa suunnitelmat tulevat käyttöön vuoden 2005 syksyllä.

Ainejakoisessa opetuksessa ympäristökasvatuksen ja kestävän kehityksen tavoitteita ja sisältöjä käsitellään ainakin seuraavissa oppiaineissa: Ympäristö- ja luonnontieto, biologia, maantieto, fysiikka, kemia, käsityö, kotitalous, uskonto, elämäntietä ja terveystieto sekä terveystieto. Monissa oppiaineissa lisäksi sivutaan aihepiiriä. Esimerkkinä tästä ovat esim. kielissä tekstit, jotka liittyvät kestäväan kehitykseen tai ympäristönsuojeluun.

Jos käytäntöjä halutaan varmentaa ja kehittää, sen olisi hyvä tapahtua opetussuunnitelmien uudistamisprosessin yhteydessä, eli seuraavan kahden vuoden aikana.

Vastuutaho: Sivistysvirasto

Yhteistyötaho:

Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:

- Aikataulu/kustannukset:

35. Kannustetaan ammatillisten oppilaitosten opettajakuntaa ja opiskelijoita sisällyttämään kestävän kehityksen periaatteita opiskeluun ja opinnäytetöihin (esim. tiedotuslehdet, kyselyt ja kartoitukset vrt. Porin terveydenhuolto-oppilaitoksen kysely kaupunkikeskustan elävöittämiseen tähtäävistä suunnitelmista).

Vastuutaho: Sivistysvirasto

Yhteistyötaho:

Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:

- Aikataulu/kustannukset:

36. Kannustetaan kaupungin vapaan sivistystyön oppilaitoksia (kansan- ja kansalaisopistot, kesäyliopisto) järjestämään luentosarjoja kestävän kehityksen periaatteista, tavoitteista, toimenpiteistä, elämänmuodosta tms.

Vastuutaho: Sivistysvirasto

Yhteistyötaho:

Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:

- Aikataulu/kustannukset:

37. Koulujen biologian ja maantiedon maasto-opetukseen soveltuvia alueita etsitään. Näiden alueiden ominaispiirteet säilytetään rakentamiselta ja voimakkaalta maan käsittelyltä.

Vastuutaho: Sivistysvirasto

Yhteistyötaho:

Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:

- Aikataulu/kustannukset:

5.4.2. Avoimuus ja osallisuus

38. Nykyisiä tiedotusvälineitä monipuolisesti hyödyntämällä turvataan tiedonkulku kestävästä kehityksestä tasa-arvoisesti kaikki kuntalaiset huomioiden. Hyödynnetään Savonlinnan kaupungin www -sivuja kestävän kehityksen periaatteen tiedottamisessa ja keskustelufoorumina (esim. avoimena keskustelulinkkinä ja palautelaatikkona, tapahtuma-/ohjelmakalenterina).

Pystytetään Agenda infotaulu Kauppatorin - matkustajasataman alueelle, jossa kerrotaan myös norpasta ja muista kaupungin nimikkolajeista. Kannustetaan Agenda 21 –radio-ohjelmien tai lehtiartikkeleiden laatimiseen.

Vastuutaho: Agenda-toimikunta

Yhteistyötaho:

Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:
- Aikataulu/kustannukset:

39. Kuntalaisten ja eri kansalaisryhmien osallistumista Agenda 21 -prosessiin edistetään avoimella tiedottamisella ja pysyvien vuorovaikutuskanavien luomisella (vrt. elinkeinoelämä 5.3.) Kuluttajan roolia korostetaan asennekasvatuksella ja tiedottamisella. Näiden tueksi tarvitaan myös selkeitä toimintaa ohjaavia määräyksiä ja esimerkiksi jätemateriaalien hyötykäyttöön kannustavaa politiikkaa.

Vastuutaho: Agenda-toimikunta
Yhteistyötaho:
Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:
- Aikataulu/kustannukset:

40. Annetaan neuvontaa ja opastusta maaseudun ja lähiöiden perheille sekä yrityksille yms. ekotiimien perustamiseksi.

Vastuutaho: Ympäristönsuojelu
Yhteistyötaho:
Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:
- Aikataulu/kustannukset:

5.4.3. Luonnon- ja ympäristönsuojelu sekä virkistyskäyttö

41. Kaupunkilaisia ohjataan suojelualueilla ja -kohteilla liikkumaan vähiten häiriintyville ja parhaiten kulutusta kestäville alueen ja kohteen osille. Maanomistajia ja kaupunkilaisia informoidaan uhanalaisista kasvi- ja eläinlajeista sekä alueen uhanalaisista biotoopeista.

Vastuutaho: Ympäristönsuojelu
Yhteistyötaho:
Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:
 - Aikataulu/kustannukset:

5.4.4. Kaupunkikuva

42. Järjestetään kaupunkikävelyretkiä paikallishistorian ja rakennetun ympäristön tunnustamiseksi ja tunnistamiseksi sekä tehdään maaseudun paikallishistoria tunnetuksi, jotta historiallisten tapahtumapaikkojen ja rakennusten arvo ymmärretään ja tunnustetaan.

Vastuutaho: Maakuntamuseo

Yhteistyötaho:

Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:

- Aikataulu/kustannukset:

43. Vahvistamalla paikallista osallisuutta ja demokratiaa edistetään kestävän kehityksen kokonaisuuden hahmottamista ja tuetaan kaupunkikuvan profiloitumista kestävän kehityksen periaatteiden mukaiseksi. Otetaan Agenda 21 -ohjelman sisältämiä tavoitteita ja toimenpiteitä osaksi kaupungin markkinointia ("Savonlinna imagon" rakentaminen ja Savonlinnan profiloiminen kestävän kehityksen mallikaupungiksi).

Vastuutaho: Agenda-toimikunta

Yhteistyötaho:

Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:

- Aikataulu/kustannukset:

44. Lisätään asukkaiden omaehtoista toimintaa asumismukavuuden parantamiseksi talkoilla ja kilpailuilla. Omakoti- ja haja-asutusalueiden asukkaita innostetaan kylätoimikuntien kautta kohentamaan talojen pihapiirien siisteyttä ja kauneutta ja yleisten alueiden (puistot, katu- ja tienvarsi-alueet yms) kunnossapitoon ja siisteyteen kiinnitetään huomiota luontoa ja vanhaa kulttuuriympäristöä kunnioittaen. Tiedotetaan asukkaille vanhojen rakennusten perusparantamisesta sekä niiden hoidon tärkeydestä.

Vastuutaho: Kylätoimikunnat

Yhteistyötaho:

Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:

- Aikataulu/kustannukset:

45. Savonlinnasta löytyvät vanhat kulttuurikasvilajit inventoidaan ja selvitetään lajien suojelumahdollisuudet. Perustetaan vanhan kaupunkilaistalon puutarha (koriste- ja hyötykasvit) esim. Linnankatu 13:n piha-alueelle (Koti Linnankadulla -museo).

Myös Metsähallituksen talon piha-alue voitaisiin entisöidä kuten myös kaupungin omistamien tonttien piha-alueet (mm. osa kaupungintalon piha-alueesta hoidettaisiin niittynä).

Vastuutaho: Ympäristönsuojelu

Yhteistyötaho:

Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:

- Aikataulu/kustannukset:

46. Käynnistetään Parempi kaupunkikeskusta-projekti.

Vastuutaho: Kaavoitusyksikkö

Yhteistyötaho:

Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:

- Aikataulu/kustannukset:

48. Järjestetään Siistimpi Savonlinna -kampanja kestävän kehityksen hankkeesta, jossa ovat mukana kaupunki, järjestöt ja eri yhteisöt. Kampanjassa kehitetään jätteiden lajittelua, kierrätystä, ongelmajätteiden keruuta yms.

Vastuutaho: Aluejätelaitos/ympäristönsuojelu

Yhteistyötaho:

Nykytilanne:

Suunnitellut toimenpiteet:

- Aikataulu/kustannukset:

6. SAVONLINNAN AGENDA 21 -OHJELMAN TOTEUTUMISEN SEURANNAN INDIKAATTORIT

Kestävän kehityksen indikaattoreita on Suomessa käytetty mm. metsätaloudessa ja uusiutuvien luonnonvarojen seurannassa. Lisäksi paikallistasolla on muitakin omia seurantajärjestelmiä. Kestävästi kehittyvä yhteiskunta turvaa myös tuleville sukupolville hyvät elämisen mahdollisuudet kaikilla Agendan toimintasektoreilla, sen vuoksi kaikista niistä olisi myös löydettävä jokin toteutumisen seurantaan sopiva indikaattori. Koska seurantaselvitykset aikanaan raportoidaan laajalle kohderyhmälle - niin päätöksentekijöille kuin kansalaisillekin - indikaattoreiden tulee olla kuvaavia, käyttäjälle tarpeellisia ja helposti tulkittavia. Niiden olisi oltava myös herkkiä muutoksille, jolloin tilanteen kehittyminen esim. ajan suhteen saadaan nopeasti näkyviin.

A. Ekologiset indikaattorit:

1. Vesistöjen veden ravinnemäärien ja hapen vajauksen kehitys
 - sisältää fosfori- ja typpiyhdisteiden sekä hapen kyllästysprosentin seurannan
2. Saimaannorppien lukumäärä ja norppien suojelutoimenpiteiden toteutus
 - sisältää verkkokalastusalueiden ja moottoriajoneuvojen liikkumisrajoitusalueiden pinta-alan.
3. Uhanalaisten eläinlajien kannan ja kasvilajiesiintymien kehitys
 - sisältää muiden uhanalaisten lajien kuin saimaannorpan kannan ja esiintymisien seurannan; tällaisia lajeja ovat mm. valkoselkätikka, idänkurho ja tikankontti
4. Ilman laadun kehitys lähinnä bioindikaattoreita käyttäen
 - sisältää mm. männynneulasvuosikertojen määrän, puiden runkojäkälien määrän ja lajisuhteiden sekä seinäsammalten raskasmetallipitoisuuksien seurannan (mahdollisuuksien mukaan seurannassa käytetään myös mittaustutkimuksia katukuilujen häkä-, leijuvaan pölyn yms. pitoisuuksien kehityksen seuraamiseksi)
5. Jätteiden toimittaminen jäteaseman täyttöalueelle ja hyötykäyttöön
 - sisältää käsittelyyn toimitettujen eri jätejakeiden määrien seurannan
6. Ympäristön roskaamistapauksien määrä
 - sisältää ympäristönsuojelun tietoon ja toimenpiteitä vaativien tapausten määrän seurannan.

B. Ympäristöterveydelliset indikaattorit:

1. Vieraiden aineiden määrä elintarvikkeissa
 - sisältää raskasmetallien, histamiinin ja merellisten biotoksiinien, torjunta-ainejäämien, lääkkejäämien sekä radioaktiivisten aineiden ja muiden vieraiden aineiden määrien seurannan
2. Ruokamyrkytysten määrä
 - sisältää veden tai ruoan välityksellä sairastuneiden määrän seurannan (ruokamyrkytyksen voi aiheuttaa toksiini, mikrobi tai kemiallinen aine)
3. Huoneistojen sisäilman laadun kehitys ja allergioiden määrä
 - sisältää asunto-olosuhteiden tarkastusten, homeallergioiden diagnoosien ja hometutkimusten määrän seurannan
4. Ympäristömelulle altistuneiden henkilöiden määrä
 - sisältää häiritsevien melulähteiden lähistöllä asuvien määrän sekä meluvalitusten ja meluilmoitusten määrän seurannan
5. Uimaveden laadun ja uimarantojen siisteyden kehitys
 - sisältää uimaveden huonojen tutkimustulosten määrän sekä valitusten määrän seurannan
6. Kaupungin jätevesiverkon piirissä olevien henkilöiden määrä
 - sisältää jätevesiverkoston liittyneiden määrän sekä jätevesiverkoston etenemisen seurannan
7. Haittaeläinten määrä
 - sisältää haittaeläimistä tulevien valitusten määrän seurannan jätteenkäsittely-yksiköissä, asutusalueiden jätelaatikoissa ja kompostien yhteydessä.

C. Taloudelliset ja kulttuurilliset indikaattorit:

1. Ympäristösertifioitujen yritysten määrä (tullaan toimittamaan)
 - sisältää eri ympäristösertifikaattien saaneiden yritysten määrän seurannan
2. Savonlinnan seudun tuotteiden jalostamisen, suoramyynnin ja käytön määrä Savonlinnassa

- sisältää mm. maatalouden tuotteiden, keräilytuotteiden, kalojen, puuhakkeen, polttopuun yms. jalostus- ja käyttömäärän seurannan
3. Kaupungin ydinkeskustan puistojen sekä viher- ja virkistysalueiden määrä
 - sisältää alueiden määrän kehityksen seurannan yksiköllä m²/ydinkeskustan asukas
 4. Peruskorjaukseen ja suojeltujen rakennusten sekä muiden suojeltujen kulttuuriarvojen kunnostamiseen käytetty rahamäärä
 - sisältää vuosittain käytetyn rahamäärän seurannan mukaan lukien saadut avustukset ja arviot yksityisten tekemistä kunnostustöistä
 5. Luonto- ja maatilamatkailuyritysten määrä ja yöpymisvuorokausien määrä
 - sisältää määrien kehityksen seurannan
 6. Kevyenliikenteen väylien ja kävelykatujen määrä
 - sisältää kilometrimäärien kehityksen seurannan
 7. Joukkoliikenteen matkustajamäärä
 - sisältää lipputuotteiden myynnin ja tunnuslukujen sekä matkustajamäärien kehityksen seurannan.
 8. Kulttuuritapahtumien tapahtumamäärä
 - sisältää tapahtumien luonne- ja laatuanalyysin ja tapahtumien kävijämäärä seurannan

SAVONLINNAN MAHDOLLISEN AGENDAFOORUMIN MALLIT

Eräs malli osallistumiselle on lähestyä paikallisia yhdistyksiä ja muita toimintaryhmiä ja tarjota niille mahdollisuutta osallistua toimintaan esim. työpajoissa, jotka paneutuvat tärkeinä pidettyihin asioihin. Ryhmät kokoontuvat itse tarpeellisena pitämäänsä ajankohtina. Työpajojen järjestämistä varten tulisi järjestää vapaaehtoisten yhteyshenkilöiden koulutusta ajatuksena, että vetäjän rooli olisi mahdollistaa työpajan toiminta, ei suinkaan esitelmöidä kestävästä kehityksestä. Tässä tarjoutuu myös eräs mahdollisuus seudulliseen yhteistyöhön. Käyttämällä paikallisia asukkaita/aktiiveja työpajojen käynnistäjinä päästään ainakin osittain yli perinteisestä vastakkainasettelusta hallinnon ja kaupunkilaisten välillä.

Muutaman kerran vuodessa voisi kokoontua myös kaikille kaupunkilaisille avoin ideointi- , keskustelu-, ja seurantafoorumi, jossa myös kaupunginhallinnon edustajia voisi olla läsnä. Heidän roolinsa olisi lähinnä olla tarvittaessa resurssina tai niiden järjestäjänä. Kokouksiin voitaisiin kutsua myös joku asiantuntija puhumaan ajankohtaisesta aiheesta. Tällöin foorumi toimisi myös tärkeänä tiedon välittäjänä.

Toinen malli on järjestää esim. kansalaisopiston ja yliopiston kanssa yhteistyönä luentosarja kestävyydestä ja ekologiasta tai aiheesta *"tulevaisuuden vaihtoehtoja yhteiskunnassa sekä talouselämässä"* ja jonka yhteydessä olisi mahdollisuus mm. ryhmätöiden avulla oppia uusia elämäntapoja ja toimintamalleja.

Kuntalaisille avoimessa Agendafoorumissa ei tarvittaisi varsinaista työntekijää, sillä sen periaatteena olisi juuri välttää sitoutumista kiinteään organisaatioon. Kun varsinaista osallistumiskäytäntöä laaditaan, nousee riittävä ja ajoissa tehty tiedotus yhdeksi avaintekijäksi. Toisena avaintekijänä on selvittää, mitä asukkaat ajattelevat, mitä he haluaisivat tehdä sekä onko tekemiselle olemassa joitakin esteitä.

Päädytäänpä käyttämään mitä mallia tahansa, foorumin tärkeimpänä tehtävänä on joka tapauksessa edistää asukkaiden osallistumista omaan elämäänsä sekä elinympäristöönsä ja moninasiin yhteiskuntaan vaikuttaviin asioihin uutta kanavaa käyttäen.

LIITE 1**YHTEENVETO TOIMENPITEISTÄ TOTEUTTAJITTAIN JA
YHTEISTYÖTAHOTTAIN****Toteuttajat****Toimenpiteiden nrot**

Yhteistyötahot

Toimenpiteiden nrot

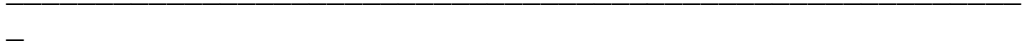
LIITE 2

TOIMENPITEIDEN TOTEUTUKSEN VIIVA-AIKATAULU

Toimen-
piteennro 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009
 2010

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42

43
44
45
46
47
48
49
50
51

—